Petrus <Lombardus>; Henricus <de Gorichem> [Comm.]: Sententiarum libri IV (cum conclusionibus Henrici de Gorichem et problematibus S. Thomae articulisque Parisiensibus)

[Freiburg i. Br.: Kilian Fischer], [ca. 1492] Seite 416

¶ Si ꝑ extrema ꝯditione valeat vxor separi a viro ⁊ econuerso. a

Di. XXXVI

Nunc de cōdi-
tione videamus an valeat con-
iugium diuidere? Ad qḋ dicim⁹
quia nō negat ingenua posse nubere seruo.
sed si nescit esse seruilis cōditionis. libere pt
dimitti cū seruit⁹ ei⁹ fuerit deprehensa. ꝭm il
lud. Si quis ingenu⁹ homo ancillā alterius
vxorē accepit. ⁊ estimat qḋ ingenua sit. si ipa
femina fuerit postea in seruitutē deiecta. si
eam a seruitute redimere potest faciat. si nō
potest. si voluerit aliā accipiat. Si ꝟo ancillā
eam scierat ⁊ collaudauerat. post eam vt le-
In ꝯcilio apud Vmeriam. gitimā habeat. Itē ex eodē. Si femina inge
nua accepit seruū. sciens ꝙ seru⁹ esset. habe
at eum. qr oēs vnū patrē habem⁹ in celis.
vna lex erit viro ⁊ femine. Cū dicit sciens il-
lum seruū. datur intelligi. ꝙ si nescierit illū
seruū esse non cogit manere cum ipo. Si ei
conditionis dolū patit. non cogit adherere
ei cui⁹ fraude decepta est. Si aūt scierit vir
conditionē mulieris vel ecōuerso. nō valet
eā dimittere. Vn̄ Zacharias papa. Si quis
Zacharias papa liber ancillā in matrimonio accepit. non ha
bet licentiā dimittēdi eam. si consensu ambo
rum cōiuncti sunt. nisi ob fornicationē. De
illis agit quib⁹ alterutrius cōditio nota est
qn̄ coniunguntur.

¶ De copula serui ⁊ ancille diuersorum do
minorum. b

Queritur etiā si ser
uus vnius ancillā alterius acceperit: an sit
In ꝯcilio cabilonensi. inter eos coniugium? De hoc etiam ita sta-
tutum est. Dictum est nobis ꝙ quidā legiti-
ma seruoꝝ matrimonia potestatiua quadā
ꝑsumptione dirimant. non attendentes il-
lud. quod deus coniunxit homo non sepet.
vnde nobis visum est vt coniugia seruorum
non dirimantur. etiā si diuersos dn̄os habe-
ant. sed in vno coniugio ꝑmanentes domi-
nis seruiant suis. Et hoc in illis obseruandū
est vbi legalis cōiunctio fuit. ⁊ ꝑ voluntatē
dominoꝝ. ¶ Attende finē hui⁹ capituli vbi
videtur innui ꝑter voluntatē dominorū in-
ter seruū ⁊ ancillam non posse contrahi cō-
iugium. vel si contrahit non esse ratū. Qui
busdam tn̄ videt inter eos posse fieri ꝯiugiū
dominis ignorantibus.

¶ De viro qui se facit seruum vt diuidat ab
vxore. c

Illud etiam notan
dum. ꝙ si mulier virum liberū acceperit. ⁊ il
le vt causam prestet discidij se alicui⁹ seruū
fecerit. nec ille vxorē dimittere. nec illa ob
vinculum cōiugij in seruitutē redigi poterit
Unde illud. Perlatū est ad sanctā synodū.
ꝙ quidā ingenu⁹ ingenuam acceperit vxo- In thiburiensi concilio.
rem. ⁊ post filiorum ꝓcreationē: occasione
diuortij: cuiusdam seruum se fecerit. vtrum
⁊ mulierem necessario tenere debeat. ⁊ si te
nuerit: an illa etiam seruituti subijci debeat:
quesitum est? Judicatum est vxorem mini-
me debere dimitti. nō tamen ob christi legē
mulierem in seruitutem redigi. dum ille nō
ex consensu coniugis se seruum fecerit. quē
liberum ipsa maritum acceperat.

De etate contrahentium. d

Hoc etiam sciendū
est ꝙ pueri ante. xiiij. annos. ⁊ puelle an̄. xij.
annos ꝭm leges matrimoniū inire nequnt.
Qz si ante predicta tempa copulā inierint.
separari possunt. q̄uis voluntate ⁊ assensu
parentū iuncti fuerint. Qui vero in pueri-
cia copulati post annos pubertatis nolūt se
relinquere. sed in ꝯiunctione ꝑmanere. iam
ex hoc efficiunt coniuges. ⁊ deinceps neque
unt separari. Item. Sponsalia ante septen-
nium ꝯtrahi nō possunt. solo em̄ ꝯsensu con-
trahuntur. qui interuenire nō potest nisi ab
alterutra pte intelligat. qḋ inter eos agit.
¶ Duo illa executi sumus cū alioꝝ quorun
dam adiectiōe quib⁹ ꝯiugiū solui pōt. nec ta
men solui sp necesse est. Nūc de alijs q̄ ꝑso-
nas illegitimas penit⁹ faciūt. addendū est
⁊ pmū de ordine.

Ista est distinctio. xxxvj. huius quarti libri.
In qua magister postq̄ superius determinauit de im-
pedimentis antecedentibus matrimoniū contrahē
dum. ⁊ de superuenientibus in contractum. Hic ꝟo
determinat de incidentibus in ipso contractu. sicut ē
error conditionis. Et duo facit. Primo enim deter
minat de impedimento seruilis conditionis. Secun
do de impedimento ex defectu etatis. Primum fa-
cit a principio distinctionis vsq̄ ibi. Hoc etiam ē scie
dum. Secundum vero vsq̄ ad finem distinctionis.
In speciali snia magistri stat in duabus propositio-
nibus. quarum prima est hec. ¶ Cum persona deps
sa seruitute contrahens ignoranter eam potest dimit
tere. ⁊ alteri cōiūgi matrimonialiter. Hanc magister
insinuans querit Primo vtrum seruitus coniugiū
diuidere possit. Et rn̄det ꝙ libera potest accipe ꝭuū
⁊ ecōuerso liber ancillā. sz si mulier nesciat viri ꝯditi
onē vel ⁊ ecōuerso vir mulieris cū ꝭuit⁹ fuerit depre
hensa potest libere dimittere eā. Si autem sciuerit

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-333/0416
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG